ISSN 1683-1489

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ

ស្ថានភាពត្រីប្រានៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គ ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេស អំពី ផលស្តុកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសវៀតណាម

អត្ថបទបច្ចេកទេសគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ

លេខ ១

ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០២

គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ

ស្ថានភាពត្រីប្រានៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គ
ដោយផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេស
អំពី
ផលស្តុកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសវៀតណាម

អត្ថបទបច្ចេកទេសគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ

លេខ ១

ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០២

ម.ព.ឯ.ក AIDOC
Code: 140-003
Date:
Donated by:

អត្ថបទនេះរៀបចំដោយកម្មវិធីជលផលនៃគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ តាមសំណើរបស់ក្រុមប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់បច្ចេកទេស ស្តីពីការគ្រប់គ្រងវិស័យជលផល នៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គក្រោម

បោះពុម្ពផ្សាយនៅរាជធានីភ្នំពេញ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០២
ដោយគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ

សូមដាក់ក្នុងឯកសារយោងរបស់អ្នកដូចខាងក្រោម :

Van Zalinge, Nicolaas; Lieng Sopha, Ngor Peng Bun, Heng Kong, and Valbo Jørgensen. 2002. Status of the Mekong *Pangasianodon hypophthalmus* Resources, with Special Reference to the Stock Shared between Cambodia and Viet Nam. MRC Technical Paper No. 1, Mekong River Commission, Phnom Penh. 29 pp. ISSN: 1683-1489

មតិ ឬយោបល់ដែលមាននៅក្នុងអត្ថបទនេះ គឺជាមតិ ឬទស្សនៈរបស់អ្នកនិពន្ធផ្ទាល់
និងពុំឆ្លុះបញ្ចាំងទស្សនៈរបស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គឡើយ។

កែសំរួលដោយ: អាន់ ប៊ីសប (Ann Bishop)

ថតរូបដោយ: លោក នីកូឡាស វ៉ាន់ ហ្សាលីង (Nicolaas Van Zalinge) លើកលែងតែរូបភាពទី២ នៅទំព័រទី១០ ដែលថតដោយលោក ហ្សេប ហូហ្គេន (Zeb Hogan) ។

បកប្រែដោយ: ហ៊ី ចាន់លីម

កែសំរួលដោយ: ឯកឧត្តម ណៅ ធូក និង លាង សុផា នាយកដ្ឋានជលផល

© គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ

ប្រអប់សំបុត្រលេខ : ១១១២ ផ្ទះលេខ ៣៦៤ មហាវិថីព្រះមុនីវង្ស
រាជធានីភ្នំពេញ កម្ពុជា

ទូរស័ព្ទលេខ : (៨៥៥-២៣) ៧២០-៩៧៩ ទូរសារលេខ : (៨៥៥-២៣) ៧២០-៩៧២

អ៊ីមែល: mrcs@mrcmekong.org

គេហទំព័រ: www.mrcmekong.org

សេចក្ដីថ្លែងអំណរគុណ

អត្ថបទនេះ ត្រូវបានរៀបចំតាមសំណើពិសេសរបស់ក្រុមប្រឹក្សាផ្ដល់យោបល់បច្ចេកទេស ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងជលផលនៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គក្រោម ។ របាយការណ៍នេះ ត្រូវបានអនុវត្តជាសកម្មភាពនៃគំរោងមួយ ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងធនធានជលផលទឹកសាបនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ គំរោងនោះត្រូវបានទ្រទ្រង់ការអនុវត្តដោយនាយកដ្ឋានជលផលកម្ពុជា កម្មវិធីជលផលនៃគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ និងផ្ដល់ថវិកាដោយរដ្ឋាភិបាលប្រទេសដាណឺម៉ាក (តាមរយៈ DANIDA) ។

ជីវប្រវត្តិនៃក្រុមការងារស្ដីពីប្រភេទត្រីរាជនៅក្នុងទន្លេមេគង្គ

ក្រុមប្រឹក្សាផ្ដល់យោបល់បច្ចេកទេស (TAB) ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងជលផលរបស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (MRC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០០ ។ ក្រុមប្រឹក្សានេះ (TAB) ផ្ដល់ប្រឹក្សាជូនកម្មវិធីជលផលនៃគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ អំពីការងារបច្ចេកទេស ដែលទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងជលផលនៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គ ។ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំលើកទី១ ការងារសំខាន់ចំនួន ៥ ត្រូវបានគេកំណត់អនុវត្ត ។ នៅក្នុងការងារទាំងអស់នេះ មានដូចខាងក្រោម :

ការគ្រប់គ្រងពពួកត្រីប្រា (ពពួកត្រីអត់ស្រកាស់នៅតាមទន្លេ)

អង្គប្រជុំបានធ្វើការពិចារណាអំពីការងារនេះ ជាពិសេសប្រភេទត្រីប្រា *(Pangasianodon hypophthalmus)* ។ បរិមាណត្រីដែលចាប់បានកំពុងតែថយចុះ ដោយបានបង្ហាញឱ្យឃើញនូវការធ្វើអាជីវកម្មហួសកំរិត ។ ការនេសាទកូនត្រីម្យៅសំរាប់ធ្វើវារីវប្បកម្ម (ទទឹមនឹងនោះ ក៏មានសកម្មភាពនេសាទខុសច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួន) អាចកំពុងកើតមានផងដែរ ។ កូនត្រីនៃប្រភេទត្រីផ្សេងៗកំពុងត្រូវគេនេសាទ ។ ក្រុមប្រឹក្សាផ្ដល់យោបល់បច្ចេកទេស មានការព្រួយបារម្ភអំពីស្ថានភាពត្រីទាំងនេះ ។

អង្គប្រជុំបានព្រមព្រៀងជាឯកច្ឆន្ទថា កម្មវិធីជលផលនៃគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (សមាសភាពជលនេសាទនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ការវាយតំលៃអំពីសមាសភាពធនធានជលផលទន្លេមេគង្គ និងសមាសភាពផ្សព្វផ្សាយវារីវប្បកម្ម) សូមចងក្រងរបាយការណ៍ស្ថានភាពចំនួនពីរ ស្ដីពីត្រីប្រា *(Pangasianodon hypophthalmus)* ដោយធ្វើការសង្ខេបនូវអ្វីដែលគេបានដឹងនៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ អំពីជំរកពងកូន កន្លែងរកចំណី ការធ្វើចរាចររបស់កូនត្រីម្យៅ និងត្រីពេញវ័យ ឧបករណ៍នេសាទ និងអន្តរាគមន៍នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងដែលអាចធ្វើទៅបាន ព្រមទាំងការប្រើប្រាស់ប្រភេទត្រីសំរាប់ការធ្វើវារីវប្បកម្ម ស្ថានភាពនៃការបង្កាត់សិប្បនិម្មិត និងការវាយតំលៃថា តើការកើនឡើងនៃចំនួនកូនត្រីម្យៅ ដែលផលិតដោយសិប្បនិម្មិត អាចបំបាត់នូវការប្រមូលពូជកូនត្រីម្យៅធម្មជាតិបានដែរ ឬទេ? របាយការណ៍នេះ នឹងត្រូវបញ្ជូនទៅក្រុមប្រឹក្សាផ្ដល់យោបល់បច្ចេកទេស ។

មាតិកា

សង្ខេបសេចក្តី ៧

១. ការធ្វើអត្តសញ្ញាណ ការកំណត់រចាយ និងកំរិតផលស្តុក ៩

២. វដ្តជីវិតរបស់ត្រីប្រា (ផលស្តុកខាងត្បូង) ១១

២.១ ការបន្តពូជ ១១

២.១.១ កន្លែងពងកូន និងជំរករស់នៅ ១១

២.១.២ សមត្ថភាពបន្តពូជ ១៣

២.២ ការធ្វើចរាចរ ១៥

២.២.១ ពេលវេលានៃការពងកូន និងការធ្វើចរាចរចុះតាមទឹកហូររបស់កូនត្រីប្រាម្យៅ ១៥

២.២.២ ការធ្វើចរាចររបស់ត្រីពេញវ័យ និងពុំទាន់ពេញវ័យ ១៦

៣. ស្ថានភាពនៃការធ្វើអាជីកម្មនេសាទត្រីប្រា ១៩

៣.១ ការនេសាទកូនត្រីម្យៅ (ពពួកត្រីអត់ស្រកា) ១៩

៣.២ ការនេសាទដោយដាយនៅទន្លេសាប ២៣

៣.៣ ការនេសាទត្រីប្រាដោយវិធីសាស្ត្រនេសាទផ្សេងទៀត ២៥

៣.៤ ការនេសាទដោយប្រើគ្រឿងផ្ទុះ ២៦

៤. ការធ្វើវារីវប្បកម្មត្រីប្រា និងផលប៉ះពាល់របស់វាទៅលើផលស្តុកធម្មជាតិ ២៩

៥. សន្និដ្ឋាន និងសំណូមពរ ៣១

៦. ឯកសារយោង ៣៥

សង្ខេបសេចក្តី

ភាគច្រើននៃព័ត៌មានដែលអាចរកបាន ស្តីអំពីស្ថានភាពនៃការធ្វើអាជីវកម្មនេសាទលើផលស្តុកត្រីប្រា *(Pangasianodon hypophthalmus)* នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងវៀតណាម ត្រូវបានសិក្សា ។ ការអះអាងមួយបានឱ្យដឹងថា ផលស្តុកធម្មជាតិបានធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងរហូតមកដល់ពេលនេះ ។ ប៉ុន្តែនេះអាចជាលទ្ធផលនៃការសិក្សាតិចតួច ដែលបានអះអាងលើការងារវាយតំលៃផលស្តុកនៅក្នុងពេលអតីតកាល ។ ការធ្វើអាជីវកម្មបច្ចុប្បន្ន បានអនុវត្តធ្វើឡើងយ៉ាងខ្លាំងក្លា ចាប់ពីដំណាក់កាលកូនត្រីម្សៅរហូតដល់ពងកូន ។ ដូច្នេះហើយ អន្តរាគមន៍ក្នុងការគ្រប់គ្រងជាច្រើន ដើម្បីការពារប្រភេទត្រីនេះ ត្រូវបានធ្វើការពិចារណាជាសំខាន់ ហើយត្រូវបានផ្តល់យោបល់ ។ ក្រៅពីនេះទៀត វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ដែលត្រូវសិក្សាពីធម្មជាតិ និងចរាចររបស់កូនត្រីម្សៅ និងកូនត្រី ព្រមទាំងផលប៉ះពាល់នៃការធ្វើនេសាទកូនត្រីម្សៅទៅលើអត្រារស់របស់វា ។

- ផលស្តុកនៅខាងជើង និងខាងត្បូងនៃល្បាក់ខោន ប្រហែលជានៅដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ហើយគួរតែធ្វើការគ្រប់គ្រងរៀង១ខ្លួន ។ ផលស្តុកនៅខាងត្បូង មានសារៈសំខាន់ខាងសេដ្ឋកិច្ចខ្លាំងណាស់ចំពោះប្រទេសកម្ពុជា និងវៀតណាម ដែលផ្តល់បរិមាណត្រីសំរាប់ធ្វើជាម្ហូបអាហារដែលមានតំលៃសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ និងពូជត្រី ដែលមានសារៈសំខាន់សំរាប់ការចិញ្ចឹមត្រីអត់ស្រកា នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និង (មានកំរិតទាបជាង) នៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម ។

- ផលស្តុកខាងត្បូងប្រើប្រាស់ទំនាបលិចទឹកនៅជុំវិញបឹងទន្លេសាប ព្រមទាំងភាគខាងត្បូងនៃទីក្រុងភ្នំពេញ និងនៅក្នុងតំបន់ដីសណ្តប្រទេសវៀតណាម ។ សរុបមក ទោះបីជាផលស្តុកនេះ ហាក់ដូចជាមានការធ្លាក់ចុះក៏ដោយ ក៏អត្រាផលចាប់នៅក្នុងតំបន់ទន្លេសាប នៅតែមានស្ថេរភាពនៅឡើយ អាចដោយសារតែជំរកនៅតាមទំនាបលិចទឹកនៅក្នុងបឹងទន្លេសាបនៅពុំទាន់ខូចខាតខ្លាំងនៅឡើយទេ ។

- ត្រីប្រា *(Pangasianodon hypophthalmus)* គឺជាប្រភេទត្រីពងកូនដែលមានអាយុបន្តពូជវែង ។ ត្រីប្រាឈានដល់ដំណាក់កាលពេញវ័យនៅពេលវាមានអាយុលើសពី ៣ឆ្នាំ ។ ការផលិតពងមានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងប្រមាណពី ៣០ ០០០ គ្រាប់ពង សំរាប់ត្រីមេទំងន់ ៥ គីឡូក្រាម មានរហូតដល់ជាង ១លានគ្រាប់ពង ចំពោះត្រីមេទំងន់ ១០គីឡូក្រាម ។ ដោយសារការធ្វើនេសាទជាលក្ខណៈគ្រួសារ និងសិប្បកម្មយ៉ាងខ្លាំងក្លា ទើបមានតែភាគរយត្រីតិចតួចប៉ុណ្ណោះនៅរស់រហូតដល់ដំណាក់កាលពេញវ័យ ។

- ត្រីប្រាពងកូននៅតាមផ្លូវទឹកនៅក្នុងទន្លេមេគង្គ រវាងទីរួមខេត្តក្រចេះ និងល្បាក់ខោន ត្រង់ព្រំដែនកម្ពុជា-ឡាវ ។ ជំរកត្រីប្រាមាននៅកន្លែងទឹកហូរខ្លាំង និងភាពខ្សាច់មាត់ច្រាំង រួមជាមួយទឹបប្រឡាយ អន្លង់ជ្រៅ និងនៅតាមកន្លែងមានថ្មជាច្រើន ។ ត្រីអត់ស្រកាជាច្រើនរស់នៅតាមកន្លែងអន្លង់ជ្រៅទាំងនេះ នៅក្នុងរដូវប្រាំង នៅពេលដែលកំពស់ទឹកទន្លេមានកំរិតទាប ។ ត្រីប្រាពងកូននៅក្នុងរដូវវស្សាចន្លោះពីខែ ឧសភា និង សីហា ។ ជាក់ស្តែង ប្រព័ន្ធឫសរុក្ខជាតិ ដូចជាឫសរបស់ប្រភេទរុក្ខជាតិ *Gimenila asiatica* បានប្រើប្រាស់ធ្វើជាវត្ថុសំរាប់ឱ្យពងត្រីតោង ។

- ការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះនៅក្នុងអន្លង់ជ្រៅនៃកន្លែងពងកូនចាប់ពីក្រចេះ ដល់ព្រំដែនប្រទេសកម្ពុជា-ឡាវ បានបណ្តាលឱ្យមានផលប៉ះពាល់អាក្រក់លើភាពជោគជ័យនៃការបន្តពូជរបស់ត្រីប្រា ។ គេបានសំណូមពរឱ្យបង្កើនការយល់ដឹងអំពីផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមាននៃការប្រើប្រាស់គ្រឿងផ្ទុះ នៅក្នុងជួរយោធា និងអាជ្ញាធរខេត្តនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ហើយដើម្បីបង្កើនការចូលរួមរបស់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងសហគមន៍នេសាទតាមដងទន្លេមេគង្គ ក្នុងខេត្តក្រចេះ និងស្ទឹងត្រែង ដើម្បីសំរេចឱ្យបាននូវការទទួលខុសត្រូវមួយលើការគ្រប់គ្រងសកម្មភាពនេសាទផ្សេងៗ ។

- កូនត្រី និងកូនត្រីម្សៅ អណ្តែតចុះក្រោមតាមចរន្តទឹកហូរសំដៅទៅទំនាបលិចទឹក នៅក្នុងភាគកណ្តាលប្រទេសកម្ពុជា និងដីសណ្តរ ហើយធ្វើចរាចរទៅកាន់កន្លែងលិចទឹកថ្មីៗជាច្រើនទៀតដើម្បីរកចំណី ។ នៅចុងរដូវវស្សា កូនត្រីអត់ស្រកា (Juveniles) ទំនងជាធ្វើចរាចរទៅកាន់តំបន់អន្លង់ជ្រៅៗ ដូចជាបឹងទន្លេសាប ទន្លេសាប និងទន្លេមេគង្គ ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ក៏មានត្រីពេញវ័យជាច្រើន ធ្វើចរាចរឡើងទឹកហូរទៅកាន់កន្លែងពងកូនផ្សេងៗដែរ ។ ក្រោយពេលពងកូនរួច ត្រីទាំងនេះ ក៏បានធ្វើចរាចរត្រឡប់ទៅកាន់ទំនាបលិចទឹកវិញ ។

- ទោះបីត្រូវបាហាមឃាត់ជាផ្លូវការក៏ដោយ ក៏ការនេសាទកូនត្រីម្សៅ នៅតែបន្តអនុវត្តដដែល ហើយវាហាក់ដូចជាពុំមានការថយចុះឡើយ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា តាំងពីពេលចាប់ផ្តើមការហាមឃាត់ដំបូងនៅឆ្នាំ ១៩៩៤ មក ។ ដោយយល់ឃើញថា អត្រាស្លាប់ដោយធម្មជាតិនៃប្រភេទត្រីនេះមានកំរិតខ្ពស់ និងពុំទាន់ប្រាកដថា តើការធ្វើនេសាទនេះបានធ្វើឱ្យបាត់បង់ប្រភេទត្រីជាច្រើនដែរ ឬទេ? ។ វាហាក់ដូចជាមានការកើនឡើងនៃការធ្វើនេសាទ ជាពិសេសការធ្វើនេសាទលក្ខណៈសិប្បកម្ម ជាលទ្ធផលនៃកំណើនប្រជាជន ដែលអាចឱ្យត្រីពេញវ័យតិចតួចណាស់រួចរស់បន្តពូជបាន ។

- វារីវប្បកម្ម: ទោះបីការផលិតពូជនៅស្ថានីយ៍នៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម បានផ្គត់ផ្គង់លើសពីតំរូវការយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ការនេសាទកូនត្រីម្សៅនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នៅតែប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងខ្លាំងដដែល ។ ការចិញ្ចឹមត្រីតាមបែរ និងស្រះកំពុងតែកើនឡើងទាំងនៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម និងកម្ពុជា ។ នេះបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ការបង្កាត់-ភ្ញាស់នៅប្រទេសវៀតណាម ពុំទាន់ផលិតបានបរិមាណកូនត្រីពូជដែលមានគុណភាពល្អគ្រប់គ្រាន់នៅឡើយទេ (រួមទាំងត្រីប្រាខ្មៅ) ។ កូនត្រីពូជធម្មជាតិត្រូវបានគេគិតថា មានការលូតលាស់លឿន ហើយលក់បានតំលៃថ្លៃជាងពូជត្រីផលិត ។ លទ្ធភាពនៃការផលិតកូនត្រីម្សៅ នៅមានកំរិតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ គេបានសំណូមពរឱ្យបង្កើនការផលិតកូនត្រីប្រាពូជ (Fingerlings/fry) ជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ហើយអាចផលិតពូជត្រីប្រាខ្មៅបន្ថែម នៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម រួមជាមួយនឹងកូនត្រីដែលមានគុណភាពល្អជាងមុន ។

- មានព័ត៌មានជីវសាស្ត្រតិចតួចដែលអាចរកបាន ស្តីពីផលស្តុកត្រីប្រាធម្មជាតិ ព្រមទាំងពពួកត្រីអត់ស្រកាដទៃទៀត (*Pangasiids*) ។ វាមានសារៈសំខាន់បំផុត ដែលបង្កើនការយល់ដឹងរបស់យើងអំពីការហូរអណ្តែត និងចរាចរនៃកូនត្រី (Larvae) និងកូនត្រីម្សៅ ដោយសារតែប្រភេទត្រីទាំងនេះងាយនឹងរងគ្រោះដោយការងារដែលប្រើប្រាស់ទឹក ដូចជាការសង់ទំនប់ (ជាពិសេសនៅក្នុងទន្លេមេគង្គខ្សែទឹកមេ) របាំងការពារទឹកជំនន់ និងសំណង់ធារាសាស្ត្រជាដើម ។

១. ការធ្វើអត្តសញ្ញាណ ការកំណត់របាយ និងកំរិតផលស្តុក

យើងយកតាមលោក Rainboth (1996) ដោយប្រើឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ *Pangasianodon hypophthalmus* ទោះបីជាលោក Roberts និង Vidthayanon (1991) បានដាក់ប្រភេទនេះនៅពូក *Pangasius* យ៉ាងណាក៏ដោយ ។ ត្រីប្រាមានឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រពុំផ្លូវការមួយទៀត គឺ *Pangasius sutchi.* ឈ្មោះជាភាសាខ្មែរ គឺត្រីប្រា ឈ្មោះជាភាសាឡាវ គឺសួយខេវ (Souay kheo) ឈ្មោះជាភាសាថៃ គឺស្វៃ (Swai) ហើយឈ្មោះជាភាសាវៀតណាម គឺចា (Cha) ។

ត្រីប្រាមានមាត់ទំរង់កណ្តាល (មិនបែរទៅលើ ឬក្រោម) និងមានទ្រនុងព្រុយខ្នង ៨-៩ ដែលកំណត់ឱ្យពូក *Pangasianodon* ខុសពីពូក *Pangasius* ។ ត្រីរាជ (*Pangasianodon gigas*) មានទ្រនុងព្រុយខ្នងចំនួន ៧ ហើយពុំមានស្និតស្រកីទេ (gill rakers) ចំណែកត្រីប្រាវិញ មានទ្រនុងព្រុយខ្នងចំនួន ៦ ហើយមានស្និតស្រកីអភិវឌ្ឍល្អ ។ គំនូរត្រីប្រាមាននៅក្នុងរូបភាពទី ១ និងរូបថតមានក្នុងរូបភាពទី២ ។

រូបភាពទី ១: ត្រីប្រា (*Pangasianodon hypophthalmus*) ដែលគូរដោយលោក Chavalit Vidthayanon

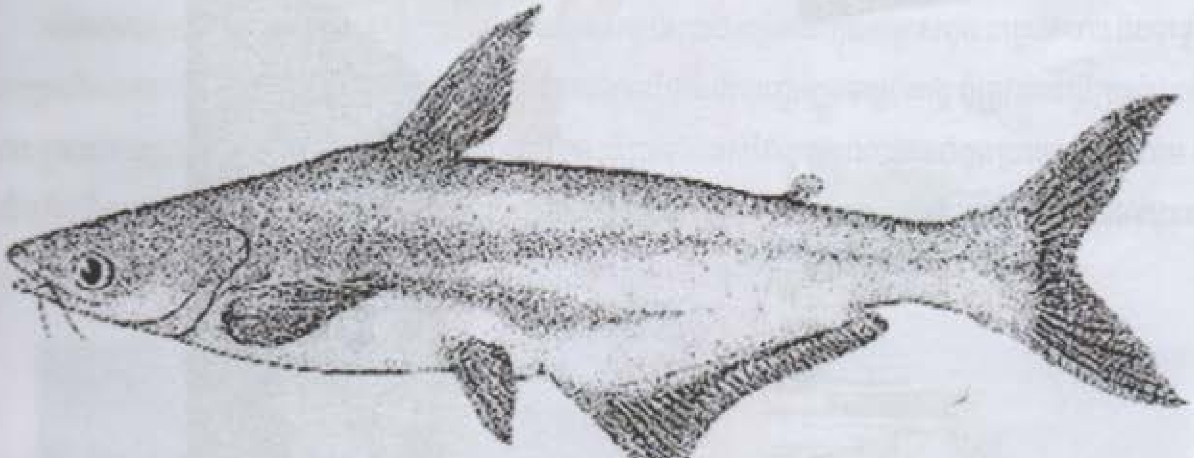

ប្រភព: Roberts និង Chavalit ១៩៩១ ។

របាយត្រីប្រាក្នុងធម្មជាតិ គឺមានតែនៅទន្លេមេគង្គ ចៅប្រាយ៉ា (Chao Praya) ហើយអាចមាននៅអាងទន្លេមេគង្គប្រទេសកម្ពុជា សាធារណៈរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡាវ ថៃ និងវៀតណាម (Roberts and Vidthayanon 1999) ។ ការដាក់ចិញ្ចឹមត្រីប្រា បានប្រព្រឹត្តទៅនៅទីកន្លែងផ្សេង ។